

Rojava Devrimi: Kadın Özgürlüğü ve Toplumsal Barış

Rojbin Deniz

Rojava Devrimi'nin
14. Yıl Dönümü

Rojbin Ekin

En Çok da Umuttur Rojava...

Hatice Öncü

Suruç:
Zamanı Değişen Fiiller

Didem Yılmaz

Dilin Silahsızlandırılması

Rojdan Erez

Narsisizmden Faşizme:
Öz Nefretin İktidarı

İÇİNDEKİLER

1 Rojava Devrimi'nin 14. Yıl Dönümü
Rojbin Deniz

6 En Çok da Umuttur Rojava...
Rojbin Ekin

10 Suruç: Zamanı Değişen Fiiller
Hatice Öncü

14 Dilin Silahsızlandırılması
Didem Yılmaz

18 Narsisizmden Faşizme: Öz Nefretin İktidarı
Rojdan Erez

Rojava Devrimi'nin 14. Yıl Dönümü

Rojbin Deniz-19 Temmuz 2026

Kadınların emeğine, bedenine ve iradesine sahip çıkmasının ancak kapsamlı bir özgürlük mücadelesiyle mümkün olduğu anlayışı, Rojava Kadın Devrimi'nin temel yaklaşımlarından biri hâline gelmiştir

Doğadan, toplumdan ve yaşamdan koparılan kadın, özüne ve kendisiyle yeniden buluştukça, doğayla, toplumla ve yaşamla da yeniden buluşur. Rojava Kadın Devrimi, 14. yılında kadın devrimi olma niteliğini koruyarak karanlıkta bırakılmak istenen kadın tarihini ve kadın doğasını aydınlatmaya, kadın özgürlük mücadelesini büyütmeye devam ediyor. Orta Doğu'nun bağrında filizlenen Rojava Kadın Devrimi paradigması, özgür yaşamı arayan kadınlara ve tüm insanlığa demokrasi, eşitlik ve özgürlüğün yol haritasını sunuyor. Bu devrim yalnızca kadınların değil, halkların ortak geleceğine dair güçlü bir umut ve alternatif yaşam modelini ortaya koyuyor. Bundan 15 yıl önce Mezopotamya topraklarında halkların kendi kökleriyle yeniden buluşmasının kapısını aralayan bu paradigma, mücadeleyle geçen her evrede daha da güçlenerek bir coğrafyanın ve halklarının tarihsel değerleriyle yeniden bağ kurmasını mümkün kılıyor. Kadın öncülüğünde gelişen bu devrim, geçmiş ile gelecek arasında özgürlük temelinde yeni bir yaşam inşa etmeye devam ediyor.

Kürt Halk Önderi Abdullah Öcalan, kadın özgürlük mücadelesinin temel ilkelerini somutlaştırarak kadın devriminin ilk adımlarının atılmasına öncülük etmiştir. Tüm kadınlara mücadele ve örgütlenme alanı açmıştır. Bu devrimin en temel dayanaklarından

biri ise öz savunma çizgisinde kadınların ortaklaşması ve kendi varlıklarını, iradelerini ve özgürlüklerini bizzat savunmaları olmuştur. Kürt Halk Önderi Abdullah Öcalan, kadın devriminin ilk tohumlarını halkın örgütlenmesi temelinde Rojava’da somutlaştırmıştır. Bu mücadeleye en güçlü katılımı kadınlar göstermiş, Rojava’nın dört bir yanı kadınların öncülüğünde örgütlenme ve direniş alanlarına dönüşmüştür. Ekilen özgürlük ve varlık tohumları zamanla büyüyerek toplumsal yaşamın her alanına yayılmıştır. Kürt Halk Önderi Abdullah Öcalan, yaklaşık yirmi yıl boyunca Rojava’da eğitimden örgütlenmeye, diplomasiden öz savunmaya kadar birçok alanda emek vermiş; bu emeğin önemli sonuçlarından biri olarak Rojava Kadın Devrimi ortaya çıkmıştır. Rojava Kadın Devrimi, kadın özgürlük mücadelesinin ikinci evresi olarak demokratik, ekolojik ve kadın özgürlükçü toplum paradigması doğrultusunda gelişmiş, güçlenmiş ve etkisini dünya geneline yaymıştır. Kadınlar, Rojava Devrimi’nde öz savunması olmayan bir kadının gerçek anlamda özgürleşemeyeceği anlayışıyla hareket ederek YPJ bünyesinde öz savunmalarını örgütlemiş; demokratik ve özgür yaşamın toplumsal örgütlülüğünü ise KONGRA-STAR çatısı altında güçlendirmiştir. Bu yönüyle Rojava Kadın Devrimi, yalnızca Kürt halkının ya da Suriye halklarının bir kazanımı olmanın ötesine geçmiş, kadın özgürlük mücadelesi açısından insanlığın ortak kazanımlarından biri hâline gelmiştir.

Rojava Devrimi’nde xwebûn (kendisi olma) ve öz savunma bilinci, örgütlülük ve eylem pratiğiyle güçlenerek gelişmiştir. Bu süreç, kadınların kendi özgün alanlarını, yaşam mekânlarını, toplumsallıklarını ve öz örgütlenmelerini inşa ettikleri bir devrim niteliği taşımıştır. Kadın kimliğinin yeniden kazanılması, uzun yıllara yayılan ağır bedeller ve yoğun mücadeleler sonucunda mümkün olmuştur. Eş başkanlık sistemi ve eşit temsiliyet ilkesi, demokratik siyaset alanında kadın özgürlük çizgisini güvence altına alan temel adımlar olarak hayata geçirilmiştir. Özgür eş yaşam anlayışı temelinde devlet ve iktidarın toplumsal yaşam üzerindeki belirleyiciliğinin azaltılması hedeflenmiş; bunun yerine demokratik, ekolojik ve kadın özgürlükçü bir toplumsallığın inşası amaçlanmıştır. Kadınlar, ekonomiden ekolojiye, eğitimden sağlığa, siyasetten öz savunmaya, diplomasiden kültür ve sanata kadar toplumsal yaşamın bütün alanlarında biriktirdikleri deneyim ve üretim gücüyle özgür toplumsallığın gelişimine öncülük ettiler.

Komünlerden meclislere, öz savunmadan ekonomiye kadar toplumsal yaşamın bütün alanlarında öncü bir konumda yer almışlardır. Bunun en somut örneklerinden biri eş başkanlık sistemidir. Kadın örgütleri, kadın merkezleri, kadın evleri, Kongra Star, Zenûbiya Kadın Topluluğu, özgün akademiler ve Jineoloji araştırma merkezleri yalnızca hizmet sunan kurumlar olarak değil, aynı zamanda ataerkil zihniyete karşı kolektif bilinç ve

örgütlenme alanları olarak geliştirilmiştir. Bugün de bu anlayışta olan kurumların demokratik entegrasyonun, halkın ve kadınların hizmetinde ilerlemesi için yürüttüğü mücadele önemli olmaktadır. Kadın öncülüğünde gelişen inşa, özerk yönetimle biçim aldı ve bugün de demokratik entegrasyona yön veren ama aynı zamanda toplum nezdinde de meşruluk kazanmış ve bir nevi de facto bir durum yaratarak halk ve kadınlar nezdinde kabul görmüştür. Bu nedenle Rojava Devrimi toplumsallaşmış, demokratik siyaset, demokratik entegrasyon ve toplumsal dönüşüm alanlarında kadın özgürlüğünü esas alan bir perspektifle ilerliyor. Bu çerçevede Rojava Kadın Devrimi, yalnızca bir güç değişikliği ya da askerî başarı olarak değerlendirilemez.

Suriye’de Esad rejiminden sonra kurulmak istenen denge, dış ve iç hesaplar Rojava Kadın Devrimi çizgisini kabul etmemek üzerinden kendini inşa etmeye çalıştı. Bu yüzyıla inşa edilmek istenen ulus-devlet modelinin şeriat ve cihatçı yapılara dayandırılarak inşa edilmesi planları devrede. Suriye’yi ikinci bir Afganistan modeline büründürme, HTŞ ve Türkiye’nin desteği üzerinden biçim alıyor. Rojava Kadın Devrimi’ne dayanan özerk sistemi tasfiye etme girişimleri devrimin en başından beri vardı. Uluslararası güçler, Türkiye ve bölgede son yıllarda türetilmiş tüm çete grupları Rojava’ya dönük derin ve kapsamlı bir komplonun içine girdiler. HTŞ, IŞİD ve Türkiye’nin 6 Ocak 2026 tarihinde Rojava’ya yönelik gerçekleştirdiği saldırılar, yalnızca askerî veya güvenlik gerekçeleriyle açıklanamaz; bu saldırılar doğrudan kadın özgürlüğü paradigmasını hedef almıştır. Özellikle HTŞ ve IŞİD, kadınları toplumsal yaşamın eşit ve özgür özneleri olarak kabul etmeyen, kadın bedeni ve iradesi üzerinde mutlak tahakküm kurmayı amaçlayan erkek egemen anlayışın en sert biçimlerini temsil etmektedir. Kadınların örgütlü, görünür ve özgür olduğu alanların hedef alınması da bu zihniyetin bir sonucu olarak gelişmiştir. Öte yandan, Türkiye’nin saldırıları bu zihniyetle tutarlı bir çizgi izleyerek onu yerel çıkarlar için bir araç hâline getirip meşrulaştırmaktadır. 6 Ocak’ta başlayan saldırılar ve sonrasında belirli aralıklarla devam eden siyasi ve askerî müdahaleler, iki farklı yaşam anlayışı, iki farklı toplumsal model ve iki farklı paradigma arasındaki çatışmanın bir yansıması olarak görülebilir.

Bu nedenle Rojava’da savunulan yalnızca bir toprak parçası değildir; kadınların öncülüğünde yeni bir toplumsal paradigmanın inşasına dair geliştirilen devrimdir. Rojava Kadın Devrimi bu anlamda bu çağın hafızası olmayı başardı. Kadın örgütlerine yapılan saldırılar, kadınların saç örgülerinin kesilmesi, cansız bedenlerin binalardan atılması, kadınların süreç dışında tutulmaları bu hafızayı silme girişimleridir. Esasında, kadın devrimi ve kazanımları hedeflenmiştir. Komplolar ile gelişen saldırılara karşı Rojava Kadın

Devrimi, soykırım kısılcasını aşarak üçüncü evre olan demokratik entegrasyon sürecine girmeyi başarmıştır.

Rojava Kadın Devrimi en başından beri demokratik kadın ulusu kimliğine bağlı bir mücadele çizgisi izledi. Bu mücadele çizgisi bugün de önemini koruyarak Suriyelileşme yolunda ilerliyor. On beş yılı geride bırakan Rojava deneyimi, halklar ve kadınlar açısından umut ve ilham alanı olmaya devam etmektedir. Kürt, Türkmen, Arap, Çerkes, Asuri-Süryani, Ermeni, Dürzi ve Alevi toplulukları arasında ayırım gözetmeden tüm halkları ve kadınları kapsayan bu anlayışın, Orta Doğu'da daha geniş bir demokratik yaşam modeline katkı sunma potansiyeli hâlâ canlı. Farklı kimliklerin özgür ve eşit bir arada yaşayabileceği toplumsal bir model yaratmıştır. Bu anlamda Rojava Devrimi, dünya ve Orta Doğu açısından barışa ve demokrasiye dayalı çözüm geliştiren 3. çizgi olarak varlık bulmuştur. Demokratik entegrasyon temelinde geliştirilecek özerk yönetim anlayışını da halkların, inançların ve kültürlerin eşitliği ile ortak yaşamını esas alması üzerinden geliştirilmesinde ısrarcı. Demokrasi kültürünü koruma ve tüm Suriye'ye yayma mücadelesinde yine kadınlar öncü. Kadını dışlayan siyaset ve ideolojilere karşı da mücadele çizgilerinden taviz vermiyorlar. 29 Ocak anlaşması ve sonrasında entegrasyon üzerinden gelişen süreçte kadınları dışlayan siyaset, kadınlar tarafından ifşa edilerek ortak mücadele anlayışı geliştiriliyor. Entegrasyon temelinde idari alanda, valilik ve valiliğe bağlı müdüriyetler, kaymakamlıkların dağılımı, eşit temsiliyet ilkesi, çoğulcu ve bileşenleri içine alacak temelde yürütülmesinde kadınlar ısrarcı. İdari alanda kadınlara dayatılan arka planda kalma veya yardımcı konumunda kalma anlayışları, kadınların dirençli ve iradeli duruşuyla karşılaşılıyor. Demokratik siyaset alanını Suriye'ye taşımak öyle kolay olmayacağı benziyor. Bunun yanında öyle görünüyor ki kadınları bekleyen zorlu bir mücadele dönemi var. YPJ'nin kabul edilmesi noktasında kadınların ortaklaşması, Suriye'de kadınların orduya katılması noktasında gündemi canlı tutuyor. Kadınların ısrarı, Suriye ordu yapılanmasında bir değişim yaratacağı benziyor. Bu sistemin demokratik entegrasyon temelinde herhangi bir yapıya eklenmesi değil, bölgenin tarihsel, toplumsal ve kültürel gerçeklikleri dikkate alınarak kendi varlığının, kazanımlarının ve özgün yapısının güvence altına alınması önem taşımaktadır. Bu yaklaşım, aynı zamanda geleceğin demokratik Suriye'sinin inşası açısından da önemli bir adım olarak değerlendirilebilir. Suriyeli kadınların ortak mücadele zeminleri oluşturması ve Kürt kadın hareketinin elde ettiği kazanımların farklı toplumsal kesimlerle buluşarak yaygınlaşması, bölgede kurulmak istenen tekçi ve dışlayıcı düzen anlayışını zorluyor ve zorlayacağı benziyor. Kadınların ve kadın kazanımlarının yok sayıldığı bir sistemin kalıcı biçimde inşa edilmesi mümkün görünmemektedir. Kadınlar, YPJ deneyiminde olduğu gibi elde ettikleri

kazanımlardan geri adım atmamakta; demokratik entegrasyon sürecinin yalnızca bir parçası olmayı değil, aynı zamanda toplumsal dönüşümün temel aktörlerinden biri olmayı hedeflemektedir.

Kadınların emeğine, bedenine ve iradesine sahip çıkmasının ancak kapsamlı bir özgürlük mücadelesiyle mümkün olduğu anlayışı, Rojava Kadın Devrimi'nin temel yaklaşımlarından biri hâline gelmiştir. Bu mücadele, erkeğin dönüşümünü de kapsayan toplumsal özgürleşme perspektifiyle tarihsel bir karakter kazanmıştır. Bugün özgür kadın kimliği ve özgür yaşam anlayışı etrafında gelişen mücadele, Rojava açısından demokratik siyaset ve demokratik entegrasyon temelinde yeni bir mücadele dönemine girmiştir. Erkek egemen, devletçi ve iktidarcı zihniyetlere karşı geliştirilen mücadelede önemli eşikler aşılmış ve yeni bir mücadele dönemi başlamıştır. Kadınlar açısından bu yeni süreç, hem stratejik hem de pratik politikalar açısından daha derinlikli bir örgütlenme, mücadele ve irade gerektirmektedir. Rojava Devrimi'nin demokratik entegrasyon yoluyla Suriye'nin geleceğinde daha geniş bir toplumsal dönüşümün parçası olma imkânı ortaya çıkmıştır. Kadınlar, başta Kürt halkı olmak üzere, Rojava'da yaşayan tüm halkların kendi kimliklerini, dillerini, kültürlerini ve tarihsel değerlerini koruyarak demokratik siyaset alanlarında temsil edilmesi için mücadele etmektedir.

En Çok da Umuttur Rojava...

Rojbin Ekin-19 Temmuz 2026

Rojava’da cinsiyet temelli eşitliğe dayalı bir sistemden, kadınları her anlamda örten, karanlığa hapseden bir aklın sistemine Rojava’da özgür yaşamı tatmış kadınların geçmesi mümkün mü? Öyle bir şeyi zaten Rojava Devrimi içerisinde kendisini bulan hiçbir kadın kabul etmez. Temel talepleri de kendi bölgelerinde özgünlüklerini koruyarak yaşamak

Suriye’de 2011 yılında esen değişim rüzgârı ve talepleri Rojava’yı da etkisi altına aldı. Kürt halkı, bir asrı aşkındır özlemini duyduğu özgür, demokratik ve eşit yaşamı inşa etmenin fırsatını bu sayede yakaladı. Adını direnişle 2014 yılında tarihe yazdıran Kobanî kenti, aynı zamanda 2011 yılında devrim kıvılcımının ilk çakıldığı şehirdi de. Kobanî direnişi, Rojava’yı da dünya halklarıyla buluşturdu ve tanıttı. Böylece Rojava, Kürt halkının, ezilen dünya halklarının ve kadınların özgür bir gelecek umudu hâline geldi. Adı Rojava, yani güneşin battığı diyar. Ama aslında Rojava direnişini, devrim gerçeğini bilen, duyan, tanık olan herkes için güneşin yükseldiği coğrafya olarak hafızalarda yer edindi. Dünyanın dört bir yanında ezilenlerin, özgürlük özlemi duyanların yönünü verdiği, gelip kendisinden bir şeyler kattığı, aldığı, çalıştığı, emek verdiği, bedel ödediği bir coğrafyaya dönüştü kısa sürede. Belki de duyan herkesi özgürlüğe cesaretlendirdiği içindi bu kadar çekici olması. En çok da umuttu Rojava. “Başka bir dünya mümkün” iddiasıydı. Çok fazla anlam, manevi doygunluk ve daha birçok şeydi. Yani imkânsız, zoru başardı. Ruhunu taşıdı dünyanın dört bir yanına. Bugün kim ne derse desin, kitaplara, filmlere konu olan Rojava Devrimi gerçek bir deneyimdi. Rojava’yı “gerçekten uzak, romantik bir devrim” olarak tanımlayanlara gelsin öncelikle bu özbeöz ifadelerim.

15 yıl boyunca birçok şeyle sınıandı. O küçücük coğrafya üzerinden yapılan hesaplar, kurulan dengeler, içine girilen güç çatışması ve paylaşımları 6 Ocak 2026 tarihine kadar uzandı. Pratik politika, siyaset ve diplomaside, yine aynı zamanda askerî ataklarda hatalar varsa da Rojava'yı 29 Ocak anlaşmasına mecbur bırakan gerçeklik bambaşkaydı. Rojava, kendisi açısından elbette bugün bunun muhasebesini yapıyordur. Ama uluslararası bir plan ve komployla yüz yüze kaldığını da hep hatırlayarak, açığa çıkan sonucu en çok da bu gerçeğe vurarak değerlendirmek lazım. Rojava'ya gelecek umudunu bağlayan herkes "Böyle olmamalıydı." diyordur. Onca bedel, emek, değer ve kavga çok daha fazlasını hak ediyordu kuşkusuz. Ancak doğru sorgulamak, umut ve irade kırıcı tüm saldırı ve hamleleri de boşa çıkarır. Rojava'ya 6 Ocak saldırısıyla birlikte tam da yapılmak istenen şuydu: Umudu, iradeyi kırmak, özgür gelecek hayallerini tüketmek. Bir nevi de intikam almak; Rojava'nın üzerinde inşa edildiği değerlerden, paradigmadan intikam almak. Sonuç itibarıyla ciddi kayıplara, kapanması zor yaralara ve bir insanlık trajedisine yol açtı son saldırı.

Ama bir yılğnlık yok, mücadeleden vazgeçiş ve tam da başarmak istedikleri gibi bir teslimiyet yok sahada. Tam 15 yıl boyunca kendi kendisini yöneten bir halkın dayandığı devrimsel deneyim, devrimin 14'üncü yıl dönümüne değışen mücadele yöntemleriyle giriyor. 29 Ocak anlaşmasının yürürlüğe girmesiyle birlikte Rojava, artık tüm dünyanın meşru kılmak için yarışa girdiği bir cihatçı yönetimle temas kurmaya mecbur bırakıldı ve elde ettiği kazanımları korumanın mücadelesini yürütüyor şimdi. Uluslararası ve bölgesel aktörlerin Suriye için kurguladığı devrim mizanseninin şifreleri de Kürt, Alevi ve Dürzilerin, kadınların yükselen itirazlarıyla çözülüyor.

Şimdi Rojava'da 29 Ocak anlaşmasının maddeleri kapsamında belli adımlar atılıyor. Aslında ifade edildiği gibi bir demokratik entegrasyon durumu yok. Evet, olması gereken demokratik entegrasyondur. Ancak mevcut iktidarın ya da anlaşmaya varılan gücün demokrasi, eşitlik, özgürlük ve çoğulculuğa karşı mesafesi biliniyor. Kısacası bu gücün entegrasyondan anladığı, içine alıp eritme ve yok etme. Çünkü uluslararası ve bölgesel güçlerin de desteğiyle Suriye'ye iktidar yapılan bu ideolojik yapının eşit, özgür ve demokratik bir ülke inşa etme gibi bir amacı yok. Suriye Baas rejiminin daha katı bir versiyonu şu an yönetimi devralmış bulunuyor. Baas rejimine duyduğu öfkeyi, kini Alevi toplumu üzerinde acımasız bir intikam almaya dönüştürmüştü. Yine Kürt halkı ve Dürzi topluluğuna da aynı amaçla yöneliyor. 29 Ocak anlaşması, mevcut saldırıların Kürt soykırımıyla sonuçlanmaması için yapıldı. Anlaşmanın kapsamı içerisine entegre olma da alınıyordu. Ancak bu entegrasyon demokrasiyi benimseyecekti.

Bu anlamda 14 maddelik 29 Ocak mutabakatı; taraflar arasında kalıcı ateşkesi, askerî ve idari güçlerin kademeli entegrasyonunu, Kürt halkının kendi topraklarında özgür, eşit ve demokratik bir temelde yaşayabilmesini kapsayan haklarını garanti altına alıyordu. Ancak şimdi HTŞ iktidarı bu anlaşmanın tam olarak gereğini yapmıyor. Yokuşa sürüyor, provokasyon ve tahriklere açık hâle getiriyor. Esirler üzerinden anlaşmayı pazarlık konusu hâline getirdi. Esirleri, Kürt halkını kendi meşru haklarından taviz verir konuma getirmek için bir kart olarak kullandı. Kürt halkının dilini, kültürünü, kimliğini tanıyan ve kabul eden bir anlaşmanın altına imza attıkları hâlde, başta Kobanî olmak üzere şehir ve diğer Kürt yerleşim yerlerinin isimlerini Arapça ile değiştirmeye çalışıyorlar. Buna karşı bir direnç var elbette. Ancak HTŞ sahada oldubittiye getirmeye çalışıyor. Kadın kazanımları açısından da aynı şey söz konusu. Rojava’da cinsiyet temelli eşitliğe dayalı bir sistemden, kadınları her anlamda örten, karanlığa hapseden bir aklın sistemine Rojava’da özgür yaşamı tatmış kadınların geçmesi mümkün mü? Öyle bir şeyi zaten Rojava Devrimi içerisinde kendisini bulan hiçbir kadın kabul etmez. Temel talepleri de kendi bölgelerinde özgünlüklerini koruyarak yaşamak.

Gelinen aşamada hem QSD güçlerinin hem de iç güvenlik güçlerinin önemli oranda İçişleri ve Savunma bakanlıklarına bağlı olarak askerî ve güvenlik alanına dâhil olmaları tamamlandı. Ancak Kadın Savunma Birlikleri (YPJ) bu sürecin dışında bırakıldı. Suriye ordusunda kadın olmadığı gerekçesiyle YPJ’ye kendisini lağvetmesi, ordu yerine kendisini feshederek iç güvenlik güçlerine katılması dayatıldı. DAİŞ’e karşı cesaretin ve direnişin iradesi, sembolü hâline gelen YPJ’den de bu dayatmalarla aslında DAİŞ’in intikamı alınmaya çalışılıyor. HTŞ’ye bu cesareti veren elbette uluslararası güçler. ABD, bu konuda ittifak hâlinde olduğu bölgesel güçlerle çıkarları doğrultusunda Kürt halkı ve kadın iradesini ezmeyi, parçalamayı ve dağıtmayı amaçlıyor. Bu amaca karşı YPJ ve Rojava kadın örgütleri direnme kararı aldı. Uluslararası çapta başlatılan ve YPJ ile dayanışmayı büyütmeyi, kadınların savunmadaki rolüne dikkat çekmeyi ve YPJ’nin statüsünün tanınmasını amaçlayan “Hepimiz YPJ’yiz!” kampanyası 26 Nisan’da start aldı ve hâlâ devam ediyor.

Kadınlar, “Kendimizi savunmasız bırakmayacağız.” kararlılığıyla başarıya ulaşmayı hedefliyor. YPJ’den başlayarak siyasal, toplumsal, ekonomik ve diğer tüm alanlarda kadın kazanımları baltalanmaya ve tamamen etkisiz hâle getirilmeye çalışılıyor. Dolayısıyla kadın iradesi ve öncülüğüyle şekillenen Rojava Devrimi’nin kodlarını kırmayı ve başkalaşıma uğratmayı amaçlıyorlar.

Suriye'nin kıyı kesimlerinde kadın bedenine yönelen fiziki saldırılar ve kırım, Rojava'da kadınların iradesine yönelen bir biçim alıyor. Tabii ki fırsat bulursa bunu fiziki bir saldırıya da dönüştürecek bir güç var. Kadınların yaşam ve mücadeledeki rollerini eşit temsiliyet ve eş başkanlıktan yardımcılığa düşüren, hatta mümkünse bunu da uygulamama, hatta çok gören bir iktidar gerçeğine karşı şimdi Rojava'da mücadele ediyor kadınlar. Bu büyük bir zulüm. Rojava demek, kadın kimliği, bilinci ve iradesi demek. Dolayısıyla birbirinden ayırmak mümkün değil. Şam kırsalı, İdlib, Rakka ve Deyrizor hatlarında yaptıkları gibi Suriyeli tüm kadınları; Alevi, Dürzi, Kürt ve diğer inanç ve etnik topluluklara mensup kadınları DAİŞ'in benimsediği giyim tarzına zorlayacaklar. Ki zaten bunu Suriye'nin kıyı bölgelerinde Alevi kadınlara yönelik uygulamaya başladılar.

Bir bütün olarak aslında kadınlara dayatılan, Suriye'de halklara, farklı renk, kültür ve inanç topluluklarına dayatılıyor. Kadın haklarının Suriye'de anayasal güvence altına alınması önündeki en büyük bariyer, mevcut iktidar ve zihniyettir. Bu sürecin demokratik entegrasyona evrilebilmesi için Rojava'nın değil, mevcut rejimin Rojava'nın ördüğü yaşamı ve sistemi benimsemesi, örnek olarak tüm Suriye'ye uygulaması gerekir. Büyük bedellerle kazanılmış tüm hakları için kadınlar ve Rojava halkı mücadele etmeye devam ediyor. Böylece zor bir mücadele dönemi bekliyor kadınları ve Rojava'yı. 19 Temmuz, Rojava Devrimi'nin 14. yıl dönümüne de böyle giriyor.

Suruç: Zamanı Değişen Fiiller

Hatice Öncü-19 Temmuz 2026

20 Temmuz 2015 sabahı Suruç'ta yaşanan tam da buydu. Amara Kültür Merkezi'nin bahçesinde toplanan gençler yalnızca bir yolculuğa hazırlanmıyordu. Savaşın yıktığı Kobanê'ye oyuncaklar, kitaplar, fidanlar ve dayanışma götürmeye hazırlanıyorlardı. Yanlarında taşıdıkları yalnızca yardım malzemeleri değildi; yeniden kurulabilecek bir geleceğe duydukları inançtı. O sabah konuşulan dil, bütünüyle gelecek zamandı

“Bugün ‘kuracağız’ diyenler, kimin cümlesini tamamlıyor?”

Her kuşak, kendinden öncekilerin tamamlayamadığı cümlelerin mirasçısıdır. Belki de bu cümleyi anlamanın yolu, dil bilgisine yeniden bakmaktan geçer. Dil bilgisi kitapları fiilleri geçmiş, şimdiki zaman ve gelecek zaman diye ayırır. İlk bakışta bu yalnızca teknik bir ayırım gibi görünür. Oysa insanın tarihi hiçbir zaman bu kadar düzenli akmaz. Bazı günler yaşanır ve geride kalır. Bazıları ise yaşandıkları günü aşarak geleceğin içine yerleşir. O günden sonra artık hiçbir fiil eskisi gibi çekimlenmez. Çünkü gelecek zaman, dil biliminin konusu olmaktan önce insanın en eski umududur.

İnsan, dünyaya gözlerini açtığı andan itibaren gelecekle konuşmaya başlar. Bir çocuk “büyüyeceğim” dediğinde yalnızca yaş alacağını söylemez; hayatın kendisini beklediğine inanır. Bir anne “gelecek” dediğinde yalnızca zamanı işaret etmez; bekleyişine anlam verir. Bir halk “kuracağız” dediğinde ise yalnızca bir eylemi tarif etmez; birlikte yaşayabileceği bir dünyanın mümkün olduğuna dair söz verir.

Bu yüzden gelecek zaman yalnızca bir kip değildir. İnsanın dünyaya verdiği en eski sözdür. Henüz kurulmamış evler, henüz dikilmemiş fidanlar, henüz okunmamış kitaplar, henüz

birbirini tanımayan insanların kuracağı dostluklar... Bütün bunlar önce fiillerde yaşar. İnsan geleceği önce dilde kurar; hayat, o cümlelere sonradan yetişmeye çalışır.

Belki de tam bu yüzden şiddet yalnızca bugüne saldırmaz. Geleceğe de saldırır. Çünkü bilir ki bir geleceği yıkmanın en kısa yolu, onu kuran dili yaralamaktır. Her büyük kırılma önce bedenlerde görünür. Ama en derin izi çoğu zaman dilde bırakır. Fiiller aynı kalır. Fakat zamanları değişir. “Olacak”, “olacaktı”ya dönüşür. “Kuracağız”, “kuracaktık”a.

Dil bilgisi buna zaman değişimi der. Hafıza ise başka bir şey söyler: Gelecek yaralanmıştır.

20 Temmuz 2015 sabahı Suruç’ta yaşanan tam da buydu. Amara Kültür Merkezi’nin bahçesinde toplanan gençler yalnızca bir yolculuğa hazırlanmıyordu. Savaşın yıktığı Kobanê’ye oyuncaklar, kitaplar, fidanlar ve dayanışma götürmeye hazırlanıyorlardı. Yanlarında taşıdıkları yalnızca yardım malzemeleri değildi; yeniden kurulabilecek bir geleceğe duydukları inançtı. O sabah konuşulan dil, bütünyle gelecek zamandı.

“Gideceğiz.”

“Kuracağız.”

“Dikeceğiz.”

“Paylaşacağız.”

Bu fiiller yalnızca bir yolculuğun planı değildi. Bir kuşağın dünyaya verdiği sözdü.

Mahmoud Darwish’in şiirlerinde gelecek, çoğu zaman henüz ulaşılamamış bir yurttur; varılacağına inanılan, bu yüzden de vazgeçilmeyen bir ufuk. Suruç’ta ise gelecek, henüz çıkılmamış bir yolculuktu. Oyuncakların ulaşacağı çocuklar, toprağa kavuşacak fidanlar, yeniden açılacak kütüphaneler, kurulacak dostluklar... Patlama yalnızca o yolculuğu yarıda bırakmadı; yolun sonunda kurulması tasarlanan ortak geleceği de hedef aldı. Sonra her şey birkaç saniye içinde değişti. Patlamanın sesi yalnız meydana değil, zamanı da ikiye böldü.

“Gideceğiz.”

“Gidecektik.”

“Kuracağız.”

“Kuracaktık.”

“Dikeceğız.”

“Dikecektik.”

Walter Benjamin, “Geçmişin her kuşağı yerine getirilmemiş bir sorumluluk bıraktığını söyler. Belki bu yüzden bazı tarihler yalnız arşivlerde değil, dilde yaşamaya devam eder.” Suruç da böyle bir tarihtir. Çünkü o gün yalnızca insanlar öldürülmedi. Birlikte kurulacak bir geleceğin cümleleri de yarıda kesildi. Bazen tarihin en büyük kırılması, birkaç harfin yer değiştirmesi kadar sessizdir.

Biz hafızayı çoğu zaman geçmişe ait sanırız. Oysa bazı kayıplar geleceğe aittir. İnsan yalnızca yaşadıklarını değil, yaşayamadıklarını da taşır. Hiç ulaştırılamayan bir oyuncağı. Hiç dikilemeyen bir fidanı. Hiç açılmayan bir kütüphaneyi. Belki de yasin en ağır biçimi budur: Gerçekleşmesine izin verilmeyen bir geleceğin yasını tutmak. Bu yüzden Suruç’u anmak yalnızca geçmişini hatırlamak değildir. Geleceğin hafızasını korumaktır. Çünkü bazı tarihler takvimde geride kalır. Ama bazı fiiller, zamanları değişse bile yaşamaya devam eder. Bir gün başka bir kadın aynı kararlılıkla “kuracağız” der. Başka bir genç “Gideceğız.” diye yola çıkar. Başka bir çocuk “Barış olacak.” cümlesini kurar.

Bir katliam, fiillerin zamanını değiştirebilir ama onları bütünüyle ortadan kaldıramaz. Çünkü bazı fiiller, onları ilk söyleyen insanların ömründen daha uzun yaşar. Onlar dilden dile, kuşaktan kuşağı aktarılır. İnsanlar gider; kelimeler kalır. Sesler susar; cümleler yaşamaya devam eder. Belki de dilin en büyük direnci tam burada saklıdır.

Hannah Arendt, “Her insanın dünyaya yeni bir başlangıç yapma imkânıyla geldiğini hatırlatır. Eğer öyleyse, hiçbir büyük yıkım geleceğı bütünüyle ele geçiremez. Çünkü her yeni kuşak, kendinden öncekilerin yarım bıraktığı cümlelerle karşılaşır ve onlara kendi sesini ekler.”

Belki de bu yüzden baştaki soruya yeniden dönmek gerekir:

Bugün “kuracağız” diyenler, kimin cümlesini tamamlıyor?

Bu soru yalnızca Suruç’a ait değildir. Her kuşağın omuzlarında taşıdığı etik bir sorudur. Çünkü miras, yalnızca geride bırakılan şey değildir; tamamlanması beklenen şeydir.

Her “Kuracağız”da...

Her “Yaşatacağız”da...

Her “Birlikte başaracağız”da...

Suruç’un yarım bırakılmak istenen fiilleri yeniden nefes alır. Suruç’un bıraktığı en büyük miras da belki budur. Yalnızca acı değil. Yalnızca yas değil. Henüz tamamlanmamış fiiller. Ve belki bu yüzden Suruç, aradan geçen yıllara rağmen yalnızca 20 Temmuz 2015 olarak kalmaz; o, bugün kurduğumuz her gelecek zaman cümlesinin içinde yaşamaya devam eden bir hafızadır. Çünkü gelecek, önce dilde kurulur. Bir katliam o dili yaralayabilir. Fiillerin zamanını değiştirebilir. Ama insanlar birbirine gelecek zaman kipinde seslenmeyi sürdürdüğü sürece, hiçbir kırılma son sözü söyleyemez. Belki de hafızanın gerçek anlamı budur: Kendinden öncekilerin tamamlayamadığı cümleleri, yeniden gelecek zamanda kurabilmek.

Belki bir gün adalet gelir. Belki gelmez. Ama biliyorum ki bazı günler, mahkeme kararlarıyla değil, insanların birbirine kurduğu cümlelerle yaşamaya devam eder. Ve biz her defasında gelecek zaman kipini yeniden kurmaya çalışırken, aslında yalnızca dilimizi değil, birbirimize olan inancımızı da onarıyoruz. Çünkü gelecek, önce cümlede doğar, yüklemi eksik bırakılmış bir cümleyi, her kuşakta yeniden tamamlamaya çalıştığı yerde.

Bazı cümlelerin sonuna nokta konulmaz. Çünkü onları tamamlayacak olanlar, henüz son sözü devralmamış kuşaklardır. Bu yüzden son sözü yine gelecek zaman söyleyecektir.

Dilin Silahsızlandırılması

Didem Yılmaz-19 Temmuz 2026

Kolombiya basını ve hükûmeti, barış sürecinde nefret söylemini azaltmak için gazetecilere yönelik kılavuzlar hazırladı. “Yok etmek”, “temizlemek”, “ezmek” gibi askerî fiillerin yerini “uzlaşmak”, “onarmak” ve “birlikte yaşamak” aldı. Apartheid rejiminin yıkılmasının ardından Nelson Mandela ve Tutu liderliğinde kurulan Hakikat ve Uzlaşma Komisyonu, dili tamamen dönüştürdü

“Dilin silahsızlandırılması” ifadesi, sadece estetik bir başlık değil; aynı zamanda dilin toplumsal inşadaki gücünü gösteren çok güçlü bir manifesto. Türkiye’nin ve Kürdistan’ın yakın tarihi, sadece siyasi ve fiziki mücadelelerin değil, aynı zamanda kelimelerin de keskin birer siper hâline geldiği koca bir külliyyattır. Bu topraklarda dil, siyaset kurumunun ve medyanın güçlü etkisiyle ötekileştirmenin, kutuplaştırmanın, acıyı kimlikleştirerek ayrıştırmanın militarist bir aracı olageldi. Siyaset ve medya, dilin sınırlarını keskin çizgilerle belirleyerek insanları “biz” ve “ötekiler” şeklinde ayrıştırırken aynı zamanda toplumsal barışın önündeki en büyük engeli de oluşturdu.

İçinden geçtiğimiz bir buçuk yıllık barış ve demokratik toplum süreci, halklara hem umudu hem de güvensizliği aynı anda yaşatırken kalıcı ve onurlu barışın yolunu açmanın en önemli adımı, dili silahsızlandırmaktan geçiyor. Çatışma dönemlerinde dil, karşı tarafı canavarlaştırmak üzere kurulur. Barış süreçlerinde atılması gereken ilk radikal adım, bu canavarlaştırmacı dili tasfiye etmektir. Barış arayışlarında en sık yapılan hata, eski çatışma

terminolojisini kullanarak yeni bir gelecek vaat etmektir. “Yenilgi”, “teslimiyet”, “zafer” gibi askerî kavramlar barış masasının doğasına aykırıdır. Barış, bir tarafın kazanıp diğerinin kaybettiği bir savaş sonu tablosu değildir. Dilin silahsızlandırılması; zafer anlatılarının yerini ortak geleceğe, mağlubiyet hissinin yerini ise onurlu bir uzlaşmaya bırakmasını sağlar.

Dünya tarihindeki barış süreçlerine baktığımızda diplomatik başarının arkasında bir dilsel dönüşümün yattığını görebiliriz. Silahların susması için önce kelimelerin namluları aşağı indirildi. Kuzey İrlanda’da onlarca yıl süren ve “The Troubles” (Sıkıntılar) olarak adlandırılan çatışma dönemi, 1998’deki Hayırlı Cuma Anlaşması ile son buldu. Bu sürecin başarısı, dildeki her bir kelimenin adeta bir kuyumcu terazisinde tartılmasına da bağlıydı. Dil, dışlayıcı bir “ya o ya bu” yapısından, kapsayıcı bir “hem o hem bu” yapısına büründü ve taraflardan birinin tarihini “gayrimeşru” ilan etmekten vazgeçti. Yine Kolombiya hükûmeti ile FARC gerillaları arasında yürütülen barış müzakereleri, dilin silahsızlandırılması konusunda iyi bir örnek teşkil etti. Yıllarca devlet söyleminde “narko-terörist” olarak anılan FARC üyeleri, müzakere sürecinde “barışın muhatapları” olarak tanımlandı. Bu dilsel kayma, eski gerillaların sivil hayata adapte olmasını kolaylaştırdı. Kolombiya basını ve hükûmeti, barış sürecinde nefret söylemini azaltmak için gazetecilere yönelik kılavuzlar hazırladı. “Yok etmek”, “temizlemek”, “ezmek” gibi askerî fiillerin yerini “uzlaşmak”, “onarmak” ve “birlikte yaşamak” aldı. Apartheid rejiminin yıkılmasının ardından Nelson Mandela ve Tutu liderliğinde kurulan Hakikat ve Uzlaşma Komisyonu, dili tamamen dönüştürdü.

Dilin en silahsız, en birleştirici işlevini edebiyatta görmek mümkün. Edebiyat, dilin sadece kullanıldığı değil, aynı zamanda yeniden üretildiği, büküldüğü, sorgulandığı ve nihayetinde özgürleştirildiği en sivil alandır. Siyaset ve gündelik yaşam dili her ne kadar kutuplaştırıp bir silah hâline getiriyorsa edebiyat, o silahı parçalarına ayıran, namlusuna çiçek koyan ve kelimeleri ait oldukları masumiyete geri döndüren bir sığınaktır. Siyasetin ve onun kuklası hâline gelen medyanın kurduğu dil, insanları birer istatistik ya da taraf hâline getirirken edebiyat, o istatistiklerin arkasındaki insanı, hikâyeyi ve acıları görünür kılar. Bu görünürlük, ayrışan toplumların birleşme noktasını teşkil eder. Türkiye ve Kürdistan’da yakılan ağıtların da duyulan neşenin de özlemin de aslında ortak olduğunu edebiyatta fark ederiz. Çünkü fiziksel dünyada sınırlarla, tel örgülerle ve nefret diliyle birbirinden ayrılmış iki toplum, edebî metinler aracılığıyla ortak bir acıda buluşabilir.

Edebiyatta sadece siyah veya beyaz anlatılmaz. Savaşın, çatışmanın ve propagandanın dili katıdır; dünyayı “biz ve onlar”, “kahramanlar ve hainler”, “iyiler ve kötüler” olarak ikiye böler. Bu dil, kesinliklerden beslenir. Oysa edebiyat grinin yurduudur. Dilin silaha dönüşmesi keskin yargılarla gerçekleşirken edebiyat, keskin yargıları silahsızlandırır; bizi “haklı çıkmaya” değil, “anlamaya” davet eder. Tolstoy’suz bir savaş ya da Kemal Tahir’siz, Yaşar Kemal’siz bir toplumsal çatışma anlatımı sadece kuru birer askerî rapordur. Edebiyat, o raporların altındaki insanı göstererek dili silahsızlandırır. Devletler, ideolojiler ve medya kelimeleri kendi çıkarları doğrultusunda manipüle eder; onları birer tahakküm aracına dönüştürür. Edebiyat, kelimelerin üzerine yapışan bu ideolojik pası kazır. Şairler ve yazarlar, kelimeleri resmî söylemin elinden alıp onlara asıl anlamlarını, estetik derinliklerini ve insani sıcaklıklarını geri verir. Edebiyatçının görevi bir bakıma dilin ekolojisini korumak, onu kirlüten saldırgan unsurlardan temizlemektir. Siyaset, dili kullanarak savaş alanları yaratır; sınırları çizer, siperleri kazar ve kelimeleri birer mühimmat gibi namluya sürer. Edebiyat ise siyasetin düşmanlaştırdığı insanı yeniden inşa eder. Kelimelerin gerçek anlamda silahsızlandırıldığı tek yer, bir yazarın kalemi ile okurun kalbinin buluştuğu o sessiz, sivil ve özgür sayfadır.

Yaşar Kemal’in *Bir Ada Hikâyesi* dörtlemesi en iyi barış anlatılarından biridir ve mübadele dönemini konu alır. Savaşın yıkımından kaçan Türk, Kürt, Rum ve Ermenilerin sığındığı bir Ege adasını anlatır. Yaşar Kemal, olayları savaşı kazananlar veya kaybedenler üzerinden anlatmaz; doğanın kapsayıcı dilini kullanarak etnik sınırları eritir. Onun dilinde deniz, zeytin ağaçları ve rüzgâr hiç kimseye ait değildir; herkesindir. Filistinli şair Mahmoud Darwish, acının ve direnişin şairidir ancak onun şiirleri hiçbir zaman kör bir nefrete veya intikam çılgılığına dönüşmez. Şiirlerinde barışın dili, her iki tarafın da insanlığını kurtarma çabasıdır.

Kelimeler özgürleştğinde insan, hedef olmaktan çıkarılıp özne hâline getirilir ve o empati köprüsü kurulur. Bunun dünya edebiyatındaki en sarsıcı örneğini Erich Maria Remarque’ın *Garp Cephesinde Yeni Bir Şey Yok* romanında buluruz. Genç Alman askeri Paul Baumer, çamurlu bir siperde can çekişen Fransız asker Gerard Duval ile baş başa kaldığında karşısındakinin devlet propagandalarında anlatılan o canavar düşman olmadığını anlar. Ölen adamın ceplerinden çıkan mektuplar ve fotoğraflar, Paul’ün zihnindeki tüm askerî mühimmatı imha eder. Remarque, dildeki düşman etiketini bir kenara fırlatır.

Dilin silahsızlandırılması, yalnızca masa başı diplomasinin teknik bir detayı ya da siyasi mutabakatların geçici bir uzlaşısı değildir. O, toplumsal hafızayı en derinden onarmanın, bir arada yaşama iradesini yeniden yeşertmenin ilk ve en radikal adımıdır. Siyasetin ve medyanın inşa ettiği o katı, canavarlaştırıcı duvarlar ancak edebiyatın sunduğu sivil ve esnek alanlarda aşılabilir. Türkiye ve Kürdistan'ın içinden geçtiği tüm sancılı süreçler göstermektedir ki dilde barış sağlanmadan sokakta, mecliste ya da toplumda barışı inşa etmek imkânsızdır. Edebiyatın bize sunduğu sivil sığınak, aslında toplumsal barışın da yol haritasıdır. Remarque'ın siperinde, Yaşar Kemal'in adasında ya da Darwish'in mısralarında yankılanan ortak insani çığlık, bize asıl yurdumuzun düşmanlıklar değil, kelimelerin o saf ve masum özü olduğunu hatırlatır. Silahların ebediyen susması için önce dildeki namluların indirilmesi; kelimelerin birer mühimmat olmaktan çıkarılıp yeniden birer köprüye dönüştürülmesi gerekir. Çünkü barış, ancak kendi dilini bulduğunda kalıcı ve onurlu bir gerçeklik hâline gelecektir.

Narsisizmden Faşizme: Öz Nefretin İktidarı

Rojdan Erez-19 Temmuz 2026

Faşizmin psikolojik temelleri de burada saklıdır. Faşist de narsist gibi kendinden başkasını sevmez. Herkes onun gibi olsun, onu sevsin, onun güzelliğinden bahsetsin ister. Bu da gerçekleşmezse kendi kendini yücelten bir düşünceye sahiptir. İçsel olarak, bu düşüncelerinden ötürü bir yok etme güdüsü taşır. Kendine dönük, kendini tüm bir yaşam merkezi gören kişi, iktidarsal grup ya da monarklar bir başkasını çok kolay ve acımasızca ortadan kaldıracaktır. Çünkü ona göre diğerleri onun güzelliğini bozacak niteliktedir. Çünkü tek hakikat kendisidir

Narsisizmin psikanalistlerce karşılığı kısaca kendine olan aşırı öz sevgi ya da aşırı öz güvendir. Diğer bir tabirle, kendine sevdalı olma hâli olarak ifade edilir. Narsisizmin kelime kökü narkoz ve nergis çiçeği ile aynıdır. Narkoz, insanı uyuşturan bir özelliğe sahip iken nergis çiçeği ise güzel ve yoğun kokusu ile bilinen bir çiçektir. Kokunun yarattığı kendinden geçme hâli ve Narkisos kişiliği arasındaki bağ oldukça ilgi çekicidir. Narkisos mitinde, bir lanet sonucu kendi yansımasını suda gören genç ve yakışıklı bir erkeğin kendi güzelliği karşısında eriyip bitişini anlatır. Çünkü genç adam kendine âşık olur ve bu aşk onun sonunu getirir.

Kuşkusuz her şey masal veya mit anlatılarında olduğu gibi romantik değildir. “Kendine sevdalılık” eskiden tanrılara ait bir özellikken, “demir kafese” alınan her bireyin kendini artık “tanrı” gibi hissetmesiyle bu yanılgı topluma yayılmıştır. Kendini dünyanın merkezine koyan bu kesim, her şeyin onlar için olduğunu, hayatta tek hakikatin kendileri ve kendi istekleri olduğunu düşünür. Kendilerini sevdikleri kadar, herkesin de onları sevmelerini beklerler. Eğer sevilmiyorsa da bu onlardan kaynaklı değil, diğerlerinin kusurudur! Kendi

rengi, kendi sesi her yerde olsun ister ve kendinden başkasının varlığına tahammül edemezler. Özcesi, kendine olan aşkın büyüğü altındadır ve gözü kendinden başkasını görmez. Bir nevi narkoz altındadır. Akli ve kalbi uyuşmuştur. Gerçek ile hayal arasında kendine sarılan, kendine âşık olan ve bunun sonucunda da kendini tüketen bir durum söz konusudur.

Narsist kişilik, günümüzde çok yaygın kullanılan bir belirlemedir. Ancak üzerinde daha fazla durulması gereken de bir konudur. Bazen pozitif tanımlamalar yanıltıcı olabilmektedir. Her şeyden önce narsisizm bir hastalık değildir. Toplumsal çürümenin insan psikolojisini yönlendiren, bilinçli ve ideolojik olarak yapılan, bunun için her türlü bilimsel veya sosyolojik argümanın kullanıldığı, insanın doğal özüne rağmen uydurulan bir sapmadır. Çünkü narsist kişi en çok kendinden nefret eden kişidir. Narsist kişi; kendine olan nefreti, öz yetersizlik düşüncesi ve her şeyden önce bencilleştirilen yaşam içerisindeki yalnızlığı ile her gün aynadaki yüzünü, kendini hayranlıkla inceleyen Narkisos gibi kendine en büyük yalanı söyler. Çünkü narsisizm, ideal edilen benliğe ya da yaşama ulaşamamanın bilinçte yarattığı bir savunma mekanizmasıdır. Bu da kaynağını kendine duyduğu nefret, sevgisizlik, yetersizlik, eksiklik gibi birçok duygu ve düşünceden alır.

Faşizmin psikolojik temelleri de burada saklıdır. Faşist de narsist gibi kendinden başkasını sevmez. Herkes onun gibi olsun, onu sevsin, onun güzelliğinden bahsetsin ister. Bu da gerçekleşmezse kendi kendini yücelten bir düşünceye sahiptir. İçsel olarak, bu düşüncelerinden ötürü bir yok etme güdüsü taşır. Kendine dönük, kendini tüm bir yaşam merkezi gören kişi, iktidarsal grup ya da monarklar bir başkasını çok kolay ve acımasızca ortadan kaldırabilir. Çünkü ona göre diğerleri onun güzelliğini bozacak niteliktedir. Çünkü tek hakikat kendisidir! Hatta çok çelişkili de olsa ters bir düşünceye sahiptir ve ona göre en sevgi dolu da kendisidir! Sevgisi de kendine özgü bir şiddet taşır. Kendinden olanı kendine göre sevdiğini iddia eder.

Faşist rejimler, dünya tarihinde yaptıkları soykırımlar ile isimlerini toplumların hafızasına yazmışlardır. Kimi tek seferde, toplama kamplarında, gettolarda bunu kitlesel yaparken kimi de yüzyıllara yayarak, sistematik soykırımlar ile bunu yapmışlardır. Dikkat edilirse Kürt, Ermeni ve Yahudi soykırımlarında katledilen tarafların muazzam tarihî geçmişi ile beraber kendi içlerinde bir güç olma hâli vardır ve kendi cellatları da yüzyıllarca beraber yaşadıkları diğer halkın iktidarları olacaktır. Hâkim olan güçsüz düşükleri zaman, ilk saldırdıkları bu halklar olmuştur. Ezen taraf, kendinden zayıf olduğunu düşündüğü kişi ya da kesime daha çabuk yönelir. Bu, genel geçer bir yönelme hâlidir. Ancak kendini yetersiz

gördüğü anda nicelikle ölçülemeyecek bir değere, kendine karşı rakip olduğunu düşündüğü tarafa saldırmaya başlar. Çünkü güçsüz düştüğü an kendine olan öz saygısını yitirir ve saldırganlaşır. Bu saldırma hâli, faşizmin katliamları ile örtüşmektedir. Kendinden nefret hâli, kendini küçük görme düşüncesini başkaları üzerinde hâkimiyeti tekrardan kurarak yamalamaya çalışır. Öz saygı yitimi, çoğu kez önceden var olduğunu düşündüğü şeyi, belki de hiç olmayanı, kaybetme ile başlar. Kendi karşısında yükselen başka bir güce karşı yaranmaya çalışarak yönünü başka alana kaydırır. Aslında hepsine karşı aynı duyguyu beslese de kendine olan yücelik duygusu, onu hayatta tutmaya yarayacak her şeyi yapmaya götürecektir. İlkesizleşir. İlkesizleştikçe de tüm insani duygularını yitirerek bir canavar hâline gelir. Geriye kendinden başka hiçbir şey düşünmeyen, hiçbir renge, sese tahammülü kalmayan bir beyin ve kalpten başka bir şey kalmayacaktır.

Narsisizm ile faşizm arasındaki ilişkisellik bu anlamda irdelemeye değerdir. İki durumda da temel mesele, karşısındakine duyduğu nefretten ziyade aslında kendi özüne, kendi yetersizliğine, güçsüzlüğüne duyduğu nefrettir. Hiçbir zaman tam olarak güç sahibi olamayacağına duyduğu müthiş nefrettir. Varoluşunu bu duygu üzerine inşa eder ve yansıtma yoluyla bunu başka olay ve olgulara indirmeye çalışır. Oysa tüm sorunu kendisiyledir. Kendine güvenmediği için başkasına da güvenmez. Kendini sevmediği için bir başkasını da sevmez. Kendine düşman olduğu için bir başkasına düşman olarak görür. Yine dışarıya yansıttığı pratik şiddet hâli de aslında kafasının içerisindeki kendine uyguladığı şiddet veya çatışmadır. Bu insanlar ya da kesimler tüm dünyaya hâkim olsalar da kendi iç çatışmalarından, bitmeyen benmerkezciliklerinden dolayı hiçbir zaman tatmin olamazlar. Doyumsuzluk hâli sürekli. Çünkü kendi benliğinde hiç kapanmayan bir boşluğa sahiptir. Öz nefrete sahip her bireyde de o boşluk mevcuttur. Asalak misali başkalarının kanı, canı üzerinden; özünü sömürerek, manipüle ederek ya da bir bütün onu hiçleştirerek tatmin olmaya çalışır. Kendine dair güzel olan hiçbir şey bulamadığı için kimsenin güzel olmasını istemez ve var olan güzelliklere karşı da nefret doludur. Bu nedenle de faşizm tam olarak bir çirkinlik hâlidir.

Öz nefret dediğimiz şey, bugün günümüzde yaşadığımız tüm katliamların, kadın cinayetlerinin, tecavüzlerin, uyuşturucu kullanımının vb. temel etkenidir. Hepsi de güç olmaktan değil, güç olamama durumundan gerçekleştirilir. Tıpkı güç karşısında ezilen, büzülen erkeğin kendinden “güçsüz” gördüğü, görmeye çalıştığı kadın üzerinde uyguladığı fiziki ve psikolojik şiddet gibi. Erkek, yaşadığı tüm öz güven problemini kendi özel alanında iktidarlaşarak gidermeye çalışır. Bunu gerçekleştiremediği zaman da

öldürme eğilimi gösterir. Ölü beden üzerinde tahribat yapacak kadar gelişen ahlak yitimi de bu gözü dönmüş faşist beyinler ile açıklanabilir.

Kuşkusuz birey ve toplumun yaşadığı bu çürüme hâlini kapitalist modernite ve onun pozitivist araçları ile ele almak daha çözümleyici olacaktır. İlk saldırının insan zihnine yönelik olmasının nedeni de budur. Önce beyinler dumura uğrattılır, sonra da çürüme dediğimiz şey kendiliğinden yaşanır. Adeta narkozla uyutulmuş bir toplum yaratılır. Uyuşan beyinler düşünmeden yoksundur, duyarlılığı yoktur. Hiçbir acıyı, ne kendi içinde ne de kendi dışında gelişen, hissetmez. Ve hissizleşme hâli giderek daha derinleşir. Liberal ideoloji bireyi ön plana çıkararak toplumdan kopardığı oranda bu hissizleşme hâli gelişir. Toplumsal bağlar bireyi bir değer olarak görüp onu kendi bütünlüğünün bir parçası olarak görürken liberal ideoloji, bireysel özgürlük adı altında, sınırsız özgürlük aldatmacası ile insanın kendisini her şeyin merkezinde görme düşüncesine taşır. Her şey onun içindir ve bu her şeye sahip olmak da onun hayattaki yegâne hayalidir!

“Tanrı sevgidir.” demişti İsa. Ve sevgi dediğimiz duygu ile başlamıştı insanlık serüvenimiz. Sevgi, bu aşamada salt bir duygu olmaktan çıkmış, bir eylem hâline gelmiştir. Kapitalist sistemin dayattığı öz nefret hâli olan narsisizme karşı toplumsal sevgiyi büyütmenin tam zamanı şu sıralar. Binyılların yorgunluğunu ancak özgürce severek, sevilerek atabiliriz üzerimizden. Her gün yüzlerce kadının katledildiği, şiddete uğradığı, gencecik insanların her açıdan yoksullaştırıldığı, doğanın talan edildiği, özcesi her şeyin anlamını yitirdiği “modern” zamanlarda sevgiyi tekrar yakalamak, tekrardan özgürce, korkusuzca ve anlamına yakışır şekilde yaşamamanın kıyısındaız.

O kıyıda kucaklaşma umuduyla...